

Бүгү чурттарның пролетарийлері, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нің Дээди Соединиң болгаш Министрлер Чөвүлелинің органы

№ 173 (11371)

1980 чылдың июль 26, суббота

1925 чылда үндүзүлгөсүн

Өрттө 2 көп.

малга чем белеткели болгаш кыштаглаашкыңа белеткел—мал ажылдакчыларының мурнунда чугула сорулга

ГРАФИКТИ МУРНАВЫШААН

Сурагжаан Мерген земни ооруун бо хүнерде көөрс, аналдазын дымпын шык сатындар. Чаагай үнүштү тарымал болгаш чыгаар үнүн өт-сигенде, бугаар уунда селгегер талалардан даа кыды болуп чалгас. Ынчалза-даа мында кижини кичирегини хаара туду бээр түбө—Ленини оруу совхозтун №1 мал чеми белеткел бригаданын ишчилеринин болгаш оларнын дуулаачыларынын хайнышкындыг ажыл-ижи, өт дег хөп-познерини өйдөй чып, бөксө иди, чүдүрүп турар машина-техника болду.

Эртен өртө-ле, 6 шак безин чептешкен, Мерген аксынын делгем хову-шаддерин тракторларын хөмөйи дүймөдү бээр. Ол база механизастан бригаданын ажилдап үнүшкени ол. Бригадада МТЗ-50

маркалыг 9 трактор кестинген саткан болуп, сараттап, чамдык бригада төвүнчө сөөртүп чедирин турар болду. Ол тракторлар граблаларыг, волокушларын, бирээзи пресс-подборщикти база бирээзи сарат салгычтын. Т-25 маркалыг ийи трактор терен үгөн тарымал ситенин даян бажындан кезип эгелээр.

Бригада мал чеми белеткел бригаданын граблаларын мурнап турарын бригадир В. М. Двогласов биле мал чеминини талазы-биле агроном Т. П. Бочкарева боттук сан-фактылар-биле бадит-кап олурулар. График буугаар бригада июль 22-ге бедир 360 тонна ситенин болуп, сараттап турар. Херек кырында июль 5-тен эгелеш, 335 гектар черини ситенин көскөн, оон

230 ажыг гектарын бөлөш, сараттап. Оон иштээни-биле 392 тонна ситени алган. Тарымал ситенин дүжүдү бедик болганы-биле база кезишкенин болгаш бөлүшкүчү шынары эки болуп турары-биле гектардан орту-мала-биле 22 центнер ситенин ап турар.

Сөөктү үсө болганы-ла болтуруп турар чашкынарнын ажылга шаптыктап турганын агроном чугаалавышан, ындагы үсөлерде кезилдени күштелдирип турганын демдегедиле. Бир эвес чашкын шаптыктаваан болза, бригаданын көргүзүү оон ыракта бедик турар. Кезилдени дүгөдөдирге, эки-даа, багай-даа ийн талалыг. Бир талазында, кезилдени темпиза дүгөдээр, ол эки. Ийн талазында, бөлүп сараттаашкын биле кезилденин аразы узаш,

ситенин шынарыга багай салдарын чедирер. Харпы моон ужурунда чашкынын да кезилкен чамдык ситенин өнү борараш. Чамдык өскөр-лип, коратини өзөжөй берген. Ынчалаш моон солгаар кезилде-биле бөлүшкүчүн аразын узатпайн тургаш, мал чемини шынарын бедилерин чугула.

Кандыг-даа ажыл-херекке мурнакчыларын үлгөр-чиз-жө улуг мангыт. Ол дугайын чугаалажы бээривиске, бригадир-даа, агроном-даа бөлү-биле ажилдап турар. Механизаторлардан ол-бо кижин багай, ажилдап тур дээрин берге диктилер. Ынчалза-даа арга-мергежи-биле, ажилын шынары-биле өөрүндө оналаны бээр кижилер бар деп бадиткалдылар. Оларга хамаарыштыр пресс-подборщикти П. Иосифову, сараттакчылар А. Акимову, Н. Салыкты, волокушталы В. Лопсанни, А. Салыкты, С. Хелини, граблалыг В. Харанин мактадылар.

Мал чемини белеткелчелерини ажилдаарына тазарычылгы байдал тургустунгай. Ажилда келерде, дүвө чыгарла механизаторларын дайыгалап турар тускай ма-шпалыг, кынар-чаар мате-риалдарын запарага маши-назы халкырып турар. Дүжү-галыг механизатор П. Бочка-рев бичи-даа үрлешкенин ол-ла черинге эди, маши-на-техникаларын техниктиг ажаалдаш шыгыг хайгаар-лап турар. Ситенин черини хундуктелин болгаш макта-лын чедип алган повар И. Банкина дүштеки, кезек-ке-черини механизаторларын ажилдап турар черинге чедип келер, оон кылган чеми

амдааныг болгаш хоолдуз дээрин дүште кемини келген бугу механизаторлар бадиткалдылар.

Мерген ооруунда мал чеми белеткел турар механизастаттыг бригаданын кежи-гунери шынал-ла эки ажил-дап турар. Ынчалза-даа олар-дын дүшүн совхозтун удур-тукчалары шоолук херекке албайн турар. Ажил мезгил-ден бээр совхозтун удуртук-чулары мааза кээр көрбөз. Кампаниядык бирги он хо-нуу төгөл, ийиктү төөр көөрүшүдөн. Социалист ча-рыштын ичелелерини буугаар бригада бирги эвес-даа болза, ийик черини шапталын алдыр ужурут. Ол киреде оу-оларга тывыспаан. Проффе-сслини ажилын комитети доктаалыг каан шаптал-мал-талын сазын кырынга би-жил кааш, тыспырын уткан

боор деп механизаторларын болза ындаг болду.

Мал чемини белеткелчелерини ортузунга тайкылар ажилын дугайын база-ла социалист чарыш ышкан, кынар чугаалаар алар. Оон чалгыс бадиткалы безин мы-дыг: механизаторлар мынчага ажилдап-лаа, лектор-даа көр-бөз.

Мындагы байдал-биле совхоз-ла партия организациязы кы-чал эптепик турар түбө ийик? Совхоз дирекциязы, парторганизацие болгаш ажил-чын комитети Мергенни мал чеми белеткел турар брига-дазын көрүп болза чогуур.

С. ЧИГИТ.

ЧУРУКТАРДА: бригаданын сарат салгычтарынын ажилдап турары; мурнак-чыларын бирээзи С. Ч. Лапа.

В. АМЫРНЫН фотолары.

Л. И. Брежневтин Я. Кадар-биле ужуражышкыны

Июль 24-те Крима СЭКП ТК-нын Чингине секре-тары, ССРЭ-нин Дээди Сое-диниң Президиумунун Даргазы Л. И. Брежнев Совет Эвиле-линде кыска хуусаада дыш-танып келген ВСАП ТК-нын Бирги секретары Я. Кадар-биле ужурашкан.

Партиянын болгаш чурттуу СЭКП-нин XXVI съездинде ишпекпейлг белеткенин тура-рынын дугайын, 1981-1985 чылдарда болгаш 1990 чылга чедир үсө ССРЭ-нин эконо-миктиг болгаш социал хөг-жүдөлүшүн кол утгалыш-кынарынын төлөвиленин ажилдап кылган турарынын дугайын Л. И. Брежнев чуга-алап берген. Совет уаустун чаагай чоруну көдүреринин орге-ажыктарына келер чылдарда-даа бүдүрүлгенин ажилынын база продукция-нын шынарын бедилеринин утгалышкынын чайтылыш чокка чорудар деп, ол онза-лап демдегелээр.

Венг коммунистерини XII съездинин штиптирлерин амырдалга боттадырып чо-рудар талазы-биле БУР-да чо-рулуп турар ажилдарын дугайын, улус ажыл-агыйын өргө-лөп башкарып сайыра-гайжыларын, национал эконо-микка деген уурларын өки-жилеринче утгалган темгел-дерин дугайын Я. Кадар тын-наткан.

Ужуражышкын үсө биле совет-венг кады ажилдажы-ланын кол айтырыларын чуга-алашкан. 1981-1985 чыл-дарда ССРЭ биле БУР-нун аразында баран саарылгазы-нын 45 хуу өзөрүн, ийн чурттуу эвергетика, метал-лургия, машина тууду бол-гаш чамдык өскө-лаа алыр-ларга демниг төлөшкенин.

СЭТА.

КАТТЫШКАН ЭКИПАЖ ОРБИТА КОМПЛЕКЗИНДЕ

СЭТА-ның дыңнады.

1980 чылдын июль 24-те Москва-нын 24 шак 02 ми-нуттада «Союз-37» космос кораблынын «Салют-6»—«Союз-36» орбита комплекзинде тутуугазын боттадырган.

Тутуугага кезелин агаар эрттирбени хынап көргөснини соонда корабль командири Совет Эвилелинин ийн дайкыр Мадыры, ССРЭ-нин ужудуучу-космонавты Виктор Гор-батко болгаш космонавт-инженер, Вьетнам Социалист Республикасы Мадыры Фам Туан составтыг экипаж «Сал-ют-6» станцияже шилчин кирген.

Орбитанын «Салют-6»—«Союз-36»—«Союз-37» эртен-шин-чиле комплексинде каттышкан экипаж: штер Попов, Рю-мин, Горбатко болгаш Фам Туан олар ажилдап турар.

Кады ажилдар үсө биле космонавтылар эртен шинчиле-дерини болгаш шенделеринин төлөшкенин программал-кын күдөдир. Технолоттуг шенделер. Чер кырып болгаш алаагы өкөмөн дөрт хайгаарлары база чурукка тырттыра-ры, ол ышкан медицина, биология шинчилелери планнатын-гаан. Социалист чурттарынын специалистерини когазын тур-густуу эртен аппаратураларын ажилдап, оон мурнулагы кат-тышкан экипажтарын ужудуушкынын үсө биле эгелеш шинчилелерин база шенделерин уламчылар.

Каттышкан экипажтыг бугу кезигуеринин кадыкшы-ла баалам эки.

«Салют-6»—«Союз-36»—«Союз-37» орбита комплекзинин борт системалары болуучуу-биле ажилдап чоруур.

ОРБИТАНЫН «САЛЮТ-6»—«СОЮЗ-36»—«СОЮЗ-37» ЭРТЕН-ШИНЧИЛЕЛ КОМПЛЕКЗИНИН ЭКИПАЖЫГА, КОСМОНАВТЫЛАР ПОПОВКА, РЮМИНГЕ, ГОРБАТКО БОЛГАШ ФАМ ТУАНГА

Эртин эштер!

Орбитанын «Салют-6» — «Союз-36» — «Союз-37» эртен-шинчиле комплексинин иш-тигге ужудуушкыны чедик-ки-нин эгелеш-биле совет-вьетнам акижака чуректин хамызындан байыр чедир-дис.

Ол ужудуушкуну болза Совет Эвилелинин болгаш Вьетнам Социалист Республикасынын үр чылда найыралынын бол-гаш кады ажилдажышкынын түнели болуур. Совет болгаш вьетнам улустарын чалгыс-овини улам мыңа быжылга-зынга бодуларын күш-

рынга ол бараан болуу дээр-зинге бузурээр бис. Чоокта чаа Москвага болгаш ужуражыш-кында демдегелеш ышкан, ийн партияларын болгаш чурттуу аразында акы-думалышкын арылзаалар моон солгаар-лаа калбар болгаш хамылаар.

Социалист дем каттыш-тырлашкын чурттарынын бугу кижин төрөткенин эрге-ажыктарына боттадырып чо-рулуп турары «Интеркосмос» эртен программанын күдөдир-гине төлөтпү салгышкынын силер Чер чогуулу орбита-зынга бодуларын күш-

ажылдар-биле кирип турар силер. Каттышкан космос ужу-дуушкынары-биле социализм чурттары космос демдеги шинчилелеринге болгаш шингел-деп алкырыг улуг сорула-ларын шинчилерини шылаар дээрин бузурелди-биле көр-гүзүп турар.

Ам Москвада Олимпий олу-кыл турар. XXII Олимпий ою-нары планнатын улаустары-нын тайбыче, делегацияны эс-төткөл каттыштырылганын бот-толгалайыраа бугу чурттары-нын улаустарын бузурелди на-йырамы база акы-думалы бузу-р.

Силерин, эртин эштер По-пов, Рюмин, Горбатко болгаш Фам Туан, ужудуушкун про-грамманы долдуу-биле күдө-диринге болгаш бедик бузурелди шынактырарына бис быжымын бузурээр бис.

Чедиккинин ужудуушкуну болгаш төрөн Черже мен-ди-чаагай эеп келирини күдө-дир.

Орбитанын «Салют-6» — «Союз-36» — «Союз-37» комп-лексинин экипажы.

Л. ПОПОВ, Р. РЮМИН, В. ГОРБАТКО, ФАМ ТУАН.

Совет Эвилелинин Коммунистг партиязынын Төп Комитетинин Чингине секретары, ССРЭ-нин Дээди Соединиң Президиумунун Даргазы эш Леонид Ильич БРЕЖНЕВКЕ

Үш совет космонавтар бол-гаш Вьетнам Социалист Рес-публиканын космонавты со-ставтыг чурттар аразында эки-палык орбитанын «Салют-6» — «Союз-36» — «Союз-37» эртен-шинчиле комплексинин иш-ти-нде шинчилелерин болгаш дүжү-галарын кылырыга эгелеш киришкенин Силерге

улук өөрүшкү-биле айткан үр бис, эртин эштер Леонид Ильич Брежнев болгаш Ле Зуан.

Экипажтын кежигуерини шуптуузуу кадыктын баала-ла эки.

Орбита комплекзинин иш-ти-нде системалары чогулчалыг ажилдап турар.

Вьетнамнын Коммунистг партиязынын Төп Комитетинин Чингине секретары эш ЛЕ ЗУАНГА

Ужудуушкунун айткан программаны чедиккинин күдөдир дээр бугу күжү-үзү болгаш билиниси бээрин Сил-лерге бузуреп тур бис.

ССРЭ-нин болгаш Вьетнам-нын, социалист дем каттыш-тырылганын бугу чурттары-нын улаустарын бузурелди на-йырамы база акы-думалы бузу-р.

нуц сыры каттыжышкыны делегерин!

Орбитанын «Салют-6» — «Союз-36» — «Союз-37» комп-лексинин экипажы.

Л. ПОПОВ, Р. РЮМИН, В. ГОРБАТКО, ФАМ ТУАН.

АМДЫГААШТАН БЕЛЕТКЕНИР

Кыштаглаашкыны чедиккинин эрттирери, кыш-ын үсө мал бажин өстүрери болгаш оон продукту-лун бедилери кышка белеткелде кол хамаарыш. Тос-Хем районда ук ажилдын калчаар чоруп турар-ын райүүскомун даргазынч ораакчымы С. С. Са-ди бистин солунуун корреспондентизинге ымычаар чугаалаан.

— 1979—1980 чылдарын кыштаглаашкыны чедикки-нин эрттирерини бугу аргала-ры биске турган. Кажал-хо-роанын селгеп, чылдап, мал-чемин багай эвес белеткел-бис. Комцентратын болгаш өскөдө мал чеми районга турган. Олар чүдү, кынар-чаар материалдар, транспорт болгаш өскө-даа техника-биле хандырылса база багай эвес турду. Ынчалза-даа хар кыш, соок дымзыг, хат кыш, тут болганын кыштаглааш-кына берге байдал тургус-туган. Ол байдалды ажып эртер бугу аргаларын болгаш курлавыларын өй-шанаа ажилдап шыдаваан бис. Хөй малды ишкыналыштын чылдагыны ол болган. Дал-байын безин дыка орайтан ажылаан бис. Малдын сугта-рылганын, чегерленигине болгаш ажаалдажына хөй чептестер тургулаан. Оон түн-көвөдө районга чүс башка онзааштыр 46 хураган, 41 амак, 33 бызаа алдынган бол-гаш эртен чылдын дөңгөлө-дөк мыктыг бода мал 22 хуу, шээр мал 17 хуу, чыты 15 хуу кызырылган. Малдан алыр продуктулар база орай-чөк өзөзжөн.

— А чедиккини дугайында чүчү чугалап болуу силер, Сүтө Сендиен?

— Байдал берге турган-даа болза, көдөз ишчилер мал ба-жын хоратпас, малдан чөй-продуктулар болгаш төлдү алыр дээр шудургу ажил-

даанар. Барык-ла чээрби хире малтын төрүүр чүс башка онзааштыр 85—101 хураган калчап алган. Бо талазы-биле эң бедик көргүзүлгенин «О. Шынаа» совхозтан Седен Ойдуу-оол, Комбу-Сурун Достак-оол, «Чодураа» сов-хозтан Иван Давырын олар чедип алган. «О. Шынаа» сов-хоз чүс башка онзааштыр 73 хураганын, 61 бызаанын до-руктурган. Ол-ла совхозтун №2 хойжу бригаданын бо көртүзүү 76 болгаш.

«Чодураа» совхозтун Ха-раал-Тей сүт-бараан фермазы чартык чылда күрөнгө сүт сазар планын 116 хуу күү-сеткен. Ында Тыва АССР-нин Дээди Соединиң депутатды Баткар Оюмаа ивек бүдүзү-ден-ле 1482 килограмм сүтү сагаш, республикада бедик чедер чоруп турар. А район ийинин биле сүт сазар пла-нын 104 хуу, эч садарын 101,1 хуу, дүктүн шутт 123 хуу күүсеткен.

— Эртен кыштаглаашкы-дан кандыг түнчө үндүрүер, Сүтө Сендиен?

— Ам эсинеде чугаала-ным мыкаш ындаг байдалга таварышпас дээр, бугу-ле хемчегелери ап, баш үдүр бе-леткенин түр бис. СЭКП рай-комунун бюрору, райүүском 1980—1981 чылдарда мал кыштаглаашкыны белеткел дугайында тускай доктаалыг хулдөп алган. Кыштаглааш-кыга белеткел айттырын чер-

черде паркомварини, көдөз Советтер кукукомарини болгаш малчыларын хураал-дарына чугаалашкан. Техни-ка болгаш кижини күжү план-наан ажилдарга хулааттыган. Кыштаглаашкыга белеткелди хынаар комиссиянын райүүс-комун даргазы И. Успун баштадып тургустун. Ук ко-миссия сөөктү хыналданы июль 15-те кылган. Оон түн-чөк багай эрес.

Кыштаглаашкыга белет-кеден чугула кезээ—малды чайын семитири. Малчына-рын Хоолунун болгаш Шуур-мактын, Шаранурун болгаш Кара-Хөлдүн, Аларганын бол-гаш Бурганынның өштүг, се-риниң чайгаларына хонду-раш, оларын ажилдаары-га, амыдраарына эрежок чугула байдалдарын тургус-туу. Агитаторлар, лекторлар, «Калдак-Хамар» агитбригада чайлаглаашкынын организастыг бедик дөңгөлө эрттирер талазы-биле сугтаал ажилын чорудуп турар. Малдан аары-ларга удуз тарыны, чууру болгаш кыштагларын деши-фляцияларын уламчылавы-шан.

Июль 15-ке чедир 188 кыш-тагын, 125-жи бүрүн септегит-тенин. Ол ажилда 66 кижин дараа туттуган. Мал чегме-рер коопшалаарын, шажалар-ын, мал сугтарар дөңгөлөк кылды чегмелер турар. Ынчал-за-жок бөгүнге чедир чуртта-ла бажынарынн үштүг бир кезелин, сүт кудар доккаар-ларын болгаш кудуктарын дең кезинин, калгыга сери-лерин чүтө он хуузууну бе-лен болганы кыштаглааш-кыга белеткелдин ам-даа чептезин херечиле турар. А ол дээрге СЭКП обкомунун бюрорунун болгаш Тыва АССР-нин Министрлер Чөвү-

лелин «1980—1981 чылдар-да мал кыштаглаашкыныга белеткел дугайында» доктаа-лында айттыганын хуусаанын саттыгымалыг барганы ол. Оу эдер дээр боттук хемчег-лерин ажил-агыйлар ап тур-ар.

— Мал чемини белеткел-нин дугайында чүчү чуга-лап болуу силер?

— Район дөңгөлөкөнде бо чылын өлт-сиген эки үгөн. 19400 тонна бөдүн мал чем-ин, 11700 тонна чулукту мал чемин, 2000 тонна ви-таминиг ситен далганын бе-леткээр планнатысты ажык күдөдир бис. Ситен кезилде-чеге киргеш, калга хонду-вус, мичалзажок июль 18-ке чедир бир муң ажыг тонна ситенин сараттап алдыныс. Оон барык-ла шуптузу хову ситени болзожок, ортумак жү-жүдү гектардан-на 4 центнер чедип тур.

— Эртен хүнерде улус арай өзөш турду. Ам районун харымсалгалыг ажилдакчы-ларын туусту совхозтарга быжылгааш, школачылардан эгелеш кырганырга бедир айма кылтып шыдаар кижин бүрүзүн эвилелдеп эгелеш-дис. Ол-сигенин үнүжү эки боорга, чоңуун хөй-адам база бедик боор-дур.

Он хонуктун түнчө-биле республикага мал чеми белет-кээрини социалистг чары-жынын мурнуу онза талазы-биле тивлекчи болганын бис ону бадиткап турар. Ам СЭКП обкомунун, Тыва АССР-нин Министрлер Чөвү-лелин, профбөлүмүлелдин болгаш ВЛКСМ обкомунун штилерин Кызыл тутун салбас дээр кызып ажилдаар бис.

БАЙЫРЛЫГ ХУРАЛ

Хөй бажынында болуп эрткен. Анаа Тыванын ном үндүр-чериң ажилынын дугайында иштелди ном үндүр чериң директор В. Б. Монгуш кыл-ган. Хураалга СЭКП Кызыл хооркомунун бирги секретары А. И. Пожидов олуружуп, түбө чугаалаан.

Иштелди-красноярский край

УЛУСЧУ КОНТРОЛЬ

1980 ч.

И Ю Л Ъ

№ 7 (81)

Бир бөлүктүн ажылынын практикасында БЕДИК ИДЕПКЕЙ-БИЛЕ

ССРЭ-де улусчу контроль дугайында Хоойлууну хүдээп атыны ол органиарыны ажылы улай ижай экиндерин хүдээндирип турар. Ону хүдээп улам соонда партиа органиацкларыны уаурулугаы-биле улусчу контроль бөдүктөринин болгаш постуларыны ажил-чорудугаы улам күштелди, идепкейлеэн. Ол Хоойлууну жайкы чок хүдээлери, социалистик өнүгүү хумагалыг камгалаары база корум-чуруму улам ижай быжыгалаары, бүгү-ле ажылагыч механизмиерини чедишкенин ажилдаар база планннг оналдаларыны бүрү күдээлери чедиш алып талазы-биле кемчегер алдыры бистере контролдерларга, мыда хүдээл-дирип турар.

Бистин Кизыл районда «Х Улут хурал» совхозунда улус-чу контроль бөдү күрүненин көдөге берип турар мате-риалдыг болгаш сүзхөө курлаарларын чоп ажыгалаары, гектар чер бүрүдүн база мал чөмчүнүн үнүш-дүжүдү бедик болдуруп, машина-техникага камналгалыг чорукту, нитинин байлаан камгалал хумагаларын чедиш алырын хандырар, ажил-агыны эвес болгаш корум-чүрү чок чоруктары болдурбас дээш ажиллап турар.

Бир дугайында манча чугаалаккар чүдүм болза, чам-дык хажымышкынар-биле чергелештир прокуратура, мили-ция болгаш суд органиарыны көөр ужурутүл херези чам-дык хажымышкы улусчу контроль органиарында негээр, хажымышкыларын ажылынын уг-шени чедиш билейби баар таварылгалар база тургулаар-дыр.

Бистин совхозуузу эртен чылын-даа, бо чылын бирги чартында-даа күрүненин планннг даалгаларын чедиш-кенин күдээп келген. Ол херекке хажымышкыларын киргизип үлү эвэш эвес. Бөлүктүн кежигуеринин кир-жигези-биле бо чылын эгезинден бээр 10 узда хыналды-ны кылган. Хоойку бригадаларга, савр инек фермыннга че-ди узда чегескер. Хыналдалаан илэрзин чегескериин сов-хозтун техниктиг чөвүленин, кызээ Советтин күсүмунга сайгырып көргөн. Чегескериин чайлаарынын талазы-биле кемчегер анаа алынып турар. Оон-биле чергелештир улусчу контролдуу постуларыны хурдаларын тус-тус черлерге эрттиргиле, хажымышкылардан даалдыктан ажы-лыга харымсалга чок болган эштерин партиа, комсомол талазы-биле көрүп, харым-даа чамдыктарын солуп-даа кел-ген.

Улусчу контроль бөдү бодуну ажылынын дугайында отчедун район комитетинге бир, ажылы чоннарнын нити куралына ийн узда берген. Постулар-биле катый кылп чорукта улут-биче хыналдаларын саны эртен чылдан бээр 32 чеген. Оон түнеленин даалдыктан ажил-херекке харымсалга чок болган 18 кижини административтг кем-чегер-биле шилчткен.

Хажымышкынын адина төлөшүг, хой-нитини ол даал-ганы күдээлериин идепкейлиг эштерин манча адап болур. Индикларга Ракса Бад-Назмы, Клара Даржаа, Бай-кара Доуэр-бол, Олга Тас-оол, Александр Калзан болгаш өс-ке-даа хой-хей эштерин хамаарыштырып болур.

Бистин бөлүктүн ажылы хандыр анализеп көөр болза, чегескериин база бар. Совхозта малдын кызы-бүрү чы-даганыннан өзүп хораар чорук ам-даа өзөжөсөй турар, малдан алып продукцияны деңгели эвэш, шынар кууд, чер ажылынын культуранын чамас. Оон-биле чергелештир машина-техниканы эдилеи дык чегес, кылар-чаар ма-териалдарын камналгаы багай. Ажилынынарга жарыа, чолалыларга путёнка берип турарын чедиш контролалап шидевайи турарымынча база минир ужурутүл бис. Отту-лар чүдүдүп, электроизериянын камналгаы чедиш тургу-туунаан.

Бо чегескериин чайладырынга бистер, улусчу контрол-дер, совхоз дирекциямынга, паркомга дээштинг дуганын чедиш ужурутүл бис. Ычан бистин ажылымыс моон-даа бедик деңгелег чедер.

Т. НУРСАТ,
«Х. Улут хурал» совхозта
улусчу контроль бөлүгүнч
даргазы.

ХАЙГЫЛЧЫЛАРНЫН КИЧЭЭНГЕЙИНДЕ

Көдээ ажил-агынын чугула кампанилары — нитинин малынга четир санын чөмчү белекээр, күрүнө дүк саа-рынын планннг күсүдир талазы-биле ажилдаарга улусчу кон-тролдерлар база боттарынын үлүн кирип турар. Манча хол-баштыр хажымышкыларын ажил-херектеринин дугайын чу-гаалап бээр-биле ийн районун улусчу контроль комитете-ринин даргаларына сөстөн берээли.

Бин-Хемини улусчу кон-трол комитетинин даргазы Л. ШУ-ТОВ:

— Мал чөмчү белекээр эге-лээ үдөн-не улусчу контроль-дун район комитетин механиз-мизинин отрядтарга, брига-даларга болгаш эсеноларга 24 постуларын тургускан. Олар-нын составында бүдүргөниин 80 ажыг мураккачлары кир-ген. «Өк», «Кызыл тараанын», «Халын» совхозтарда хажымы-шкыларын постуларын идепкей-лиг ажиллап турар. Чинжээ, «Өк» совхозта улусчу кон-тролдер ажилын баштайты хуниден эгелээш ситен келди-ленин, ону бөлүп, сараттап, база витамин ситен далганын белекээр турарынын байдалын контролга алган. Ситенин бе-лерге база пресстөөлө. Шө-дөргө арттырып кааптар тава-рылгалар ажилды эге үдөн-де турган. Хажымышкылар А. Лоспан, М. Түлүш ол чегескериин анаа бүрүлүп болган кижилерге катый кылдарын бригадалын уаурутукчуларын-дан негези соонда, ону мичаар кылгызган.

«Халын» совхозтун контро-лдерлар база хой чүдүлери кылп турар. Мал чөмчү белек-ээр ажилга илэрзин чегес-кериин олар совхозтун дирек-цияны алып калган, ону чей-лаарын шалкыны чедиш ал-турар. Ол мичааш «Саян» сов-хозта хажымышкылар П. Ново-сёлов, А. Федорченко, М. Сау-ленко болгаш өскөлдөр-даа техниканы болгаш артык ке-ректерини канчал ажиллап ту-рарын дугайын контролга ал-ганын.

Чамдык ажил-агыларда АВМ-шер деңгелин ажилда-рас, оларын чамдык агрегат-тарын чогуур өйүндө белек-көзөп болган. Анаа витамин ситен далганын кылп чүдү-лери дык жоюдалып эккээр. Улусчу контролдер ол дуга-йында ажил-агыларын уау-рутукчулары-биле шындыг чугу-ларын кылган соонда, байдал экижээн.

Бригадаларга, эсеноларда механизаторларын норманы күсүдир турары, ажылын тө-лөккө, план болгаш социали-стик хүдээленин күсүдериин, машина-техниканы ажиллап

турары, ажилды шынар дээш өскө-дээ чүдүлөр кон-тролдерларын хажыгаарында турар.

Шөдөргө ситенин кайы ха-мааш чок кезер, белекээр арт-тырып кааптар таварылгалар ба-за тургулаан. Келлээ-биле си-гизин бөдүлүп, сараттаары-нын аразынга сүзгөткөшкөн ки-жи, болдурбас салаттарын ка-жааларын чедиш алып кемчег-лери алдыры база эргөжөк чу-гула дээрин хажымышкылар билеп турар.

Ычналзажок ажил-агыны эвес, сагыла-чурум база органи-зас чок чоруктарын чамдык бригадаларда улусчу кон-тролдер эскерейи эртин турар.

«Шивилер», «Саян» совхозтар-да мал чөмчү белекээр ажил-дарда индик чегескери бар. Бо чүгүла айтырылган оларда хажымышкылар холга алыр ужурутүл.

Оон аңгыда бистин улусчу контролдерларынч тараа ажаалдазынга техника белек-көзөп доктаамал кичээл-гени салып келген. Совхозтарда 149 комбайнын 121-рин септен белекээр, артыклары септеп турар. Машина-трактор ма-терискарларда контролдерлар машина-техниканын септеп шынарын, илангы комбайн-арнын тараа тектү бээр кире черлеринин кылдынтанын шындыг контролга алган.

«Халын» совхоз комбайн-арын септеп дооскан, «Кызыл тараанын» совхозта ол ажил багай эвес чоруп турар.

Улусчу контролдуу район комитетин, чегерде бөлүктөр көдээ ажил-агынын чугула бо кампаниаларын чоруду-лазынга хыналдаларын күш-телдирбаша, оларын чедиш-кенин чорудуларын боттары-нын үлүн кирер.

Барым-Хемини улусчу кон-троль комитетинин дарга-зы О. МОНГУШ:

— Бистин районун ажил-агыларын бо чылын 142 тонаа дүктү күрүнө садар, чылдын бирги чартында оу 80 тонаа садар турган, 81,7 тонаа чедергел. Июльдун баштай-гы чартында чедир 54300-хөй кыргыттыган.

Ажил-агылардан күрүнө дүк садарынын чыл планын «Хемчик» совхоз 100 хуу, «Шекпээр» — 42, «Барлык» — 32 хуу күсүткен. Сөвүдээ адаттыган ажил-агында 7000 хире хой июльдун сөөлүг чар-тымын чедир кыргыттыган.

Чегерде «Барлык» сов-хозтун дирекцияны, хой ажил-лыкын спениалистер бо чу-гула кампанианын оңолгас чок эрттирип турар. Оон түн-нелинде хой хой чогуур өйү-дүн кыргыттымаан, чыл планын баурап күрүнө садар 61 тонаа дүктүн чартын чылда чүл-дө 20, тонааны саттыган. Ол-да ажил-агынын Хөдөл-сөй сабыры бо чылын 13 то-наа дүктү кыргып, садар ужу-рутүл турган, чүтээ 7 тонаа че-дирип алган.

«Шекпээр» сов-хозтун Аңгыда сабырында байдал баала-ла организас чок. Мында 9000 ажыг баш хойнуң 50 баш хирезин дүгү коза-тын, дүжүп кагалы-биле шүтүп кыргылааны улусчу кон-тролдерларын хыналдазын илерет-кен.

«Хемчик» совхозтун хойжу-лары дүк садар талазы-биле күрүнө планын ажыг күсүт-көп, октябрь бирге чедир анаа немей 2 тонаа дүктү садар бе-диктен хүдээленин алганын.

Бо чугула кампанианын чоруду-ларын чегерде улусчу кон-тролдерлар база идепкейлиг кирип турар. Совхозтарда контролдуу 12 посту бар. Оларда 20 хажымышкылар ха-ра туттуган. Олар кыргыл-данын шынарын бедлер, дүк-түн чидириин бөдүлбас дээш хыналдаларын чорутканын.

Совхозтарда улусчу кон-тролдуу бөлүктөр ол постуларын ажилды доктаамал дузаны көргүзүп келген. Хажымыш-кылар хой кыргылазынга хол-баштыр 12 хыналдамы, кон-тролдуу район комитетин 3 хы-налдамы чоруткан. Илеретти-ген чегескериин чайладыр та-лазы-биле кемчегер чогуур өйүндө алдыган.

Район бүтү бар аргатарын ажиллап турган, күрүнө дүк садар планын октябрь бирге чедир күсүдир дээш шү-дүргү ажилдан чорудуп турар. Бо чугула сорулганын күсү-дир талазы-биле партиа, совет болгаш ажил-агынын органиа-цияны улусчу контролдуу рай-он комитетин, бөлүктөр бол-гаш постулар, бүтү хажымыш-кылар база комсомолду про-жектористер идепкейлиг дуза-зын чедирер апар.

БАЗА НАТАП ШЫНАР-ЛА, ШЫНАР

Бистин республиканын мур-макы коллективтерин продук-циянын шынарын экиндер дээш бүдүргөлөриини техни-кал дерелелерин сайыраңгай-лашкан, чаа техниканы бол-гаш мураккач технологияны негескериин, бүдүргөлөриин мет-рологтук хажымышкыны ажа-жылып, ажилын бүрүзү күш-ажылынын шынары база бүдү-рүлгө харымсалгалыг чорукка кижигилер талазы-биле ажил-даарын чорудуп турар.

Бирги чартык чылын дү-ргөтүшкө 16 жылыта Күрүненин шынар демдөөн тываскан. Эртен чылдын ол үдөн-биле деңгээрге үрей кылымшкы-нар болгаш хомчдалар кы-рылган. «Тыва кобальт», сүт комбинаттарынын, хлөб-продуктулар эргеленини бү-дүргөлөриинин шынар көргү-зүлгө экижээн. Республина-нын 12 үлөтүр бүдүргөлө-риинде шынары баптарарын чөмчөткөшкөн системасын негескериин. Ол системасын Кизылдын даарыныта фабри-калында, сүт заводунда, «Рос-вопмор» каттыкмышкынын дем-пир-бетон кылмагар заво-дунда багай эвес негескериин турар.

Шынарын баптарарынын чөмчөткөшкөн системасын ажиллап кылп болгаш не-гескериин талазы-биле Лыов областын партия органиа-цияларынын болгаш мурак-кач бүдүргө коллективтери-нин ажилын дүңгөзүшкөн нити дугайында ССКП ТК-дың донталын түзүп алган. Бо чугула колдунда беш чыл эртен, мичала-даа ол сис-темамы бистин республика-нын чангыс-даа бүдүргөлө-риин долузу-биле негескериин.

Бо ажилдан бүдүргөлөриин чүтээ 20 хууу чорудуп ту-рар. Ол системаны багай не-гескериин турарын түнелени-де бистин органиацкынын по-руканы хыналда бүрүзүп 70-80 хууу стандарттарын, техниктиг негескериин на-рым-биле үрүнүшкөн факты-ларын илерет турар.

Республиканын дүдүк-монгаш ажилдарынын хемчээп өзүп оруп, мындыг болганда бүдү-рүп турар түдүк материал-дыг шынарын болуу үзүп-дузаттыг. Илгээлде-лаа өзүп материалдыг шынар бүдүргөлөргө сөөлүг чыл-дарда бүдүргө материалдары-нын шынарын экиндер та-

лазы-биле көсүк ажилдар чо-рутуган.

«Түдүк кезектери» комби-на-дында байдал дүңгөшкө. Бирги чартык чылда хынал-2,3 мун кубометр дем-пир-бетон кылмагарын 805 кубометр ам 35 хууу айткын дем-чээл, негезде баурап кыл-бааныннан брактан. Бүдү-рүлгөни уаурутукчулары хы-налдалар үдөндө илэрзин чегескериин эдиш алып тала-зы-биле кандыг-даа тодаргай хемчегерин албай келген.

Комбинатта белеп продукция-нын шынарын болгаш бүдү-рүлгөни технологиянын хы-наарын копкач чорудуп ту-рар. Техниктиг хыналда кыл-данын 10 кижин ажиллап турган. Улут-Хем ыш үлөтүр ажил-агы чери продукция-нын шынарын экиндер кем-чегер албайн турар. Кылган продукциянын шынарын экиндер ажилдан чоруду-ларын орнунга дигген мате-риалдарын сортуу улагты-рып, хереклекчилерин ме-те-деп кажарлаар чорукка чег-кен.

Элегес-Аксенин, Кизылдын туубуу заводтарында туубу-дун шынары ам-даа кууд. Олар ийги хажымышкылар бир миллион туубуу хереклек-чилерге чедир бербэн.

«Каа-Хем» хомур-лаш на-рзы бо чылдын бирги на-рзында шынар чок хөмүр-лашты хереклекчилерине мас-сады-биле берип турганын илэрзин. Оон уламмын да-к хой бүдүргөлөриин бол-гаш органиацкыларын эки ажилдаарына шалкытаан, чамдыктарын продукцияны үрей кылп таварылгалар турган.

Аш-чөм, эйт, сүт бүдүр-гөлөри продукциянын шына-рын экиндерине улагтып хемчегерин ай турар. Тыва-нын сүт комбинаты бо тала-зы-биле эзззз хемчегерин алган, мичалажок аш-чөм бүдүргөлөри продукциянын шынарын экиндер дээш чег-тис ажиллап келген.

Кизыл-Мажалыктын сүт комбинатын хыналп, 120 тонаа эзтти технологиян та-лазы-биле шын эвес кылган дээш брактан.

Аш-чөм үлөтүрүшкөн эрге-ленин бүдүргөлөриинде бирги нарттада деңгем-дал кирген, он амык тонаа хлөб-бузочка

кыжыларын брактан бо ба-ла хынал турар органиацкы-нын мыла-хаа хыналанын түнелди-лэр. Херек кырында магазинерге шынар чок хлөб база кирген турган.

Моон солгаар шынарын баптарарын сайыраңгайла-дар херекке продукция атте-стацияны шиптирлент ролду ойлаар. «Планиацкынын экиндер болгаш бүдүргө-нин ажилынчын база ажил-дын шынарын бедлерине ажил-агы метанамини салдарын күштелдир дуга-йында» ССКП Топ Комитети-нин болгаш СССР-нин Ми-нистрлер Чөвүленин док-таалында министрстволор, каттыкмышкылар болгаш бүдүргөлөргө шынарын ү-дүтүү категориянын продук-цияларын бүдүрүп алыштырып моон солгаар пландалар айтылган. Ийчигалп бүдүр-гөлөргө продукциянын атте-стацияны эрттиреринге белек-ээр, ону чорудар чүжүртү.

Бистин республиканын бү-дүргөлөриинин 40 хууунга бо ажилды шуут чорутууна. Оларга мыш ажил-агы эрге-ленин бүтү бүдүргөлөриин «Тыва көдээ тууду» трестин Шуурмакта, Туранда мыл бө-лөктөр пууктулары, «Тыва тууду» материал каттыкмыш-лыктын бүдүргөлөргө ха-маарып. Республинада ү-дүтүү категориянын продук-цияны нити бүдүрүп турар продукциянын чүтээ 0,5 хуу-дун эзззз турар. Муртун ор-тукм көргүзүшкөн 25 катан эвэш.

Ажыктыг чоруктун болгаш шынарын ону беш чылы-нын төлүдүгө чедир беш ай артап. Он бирги беш чыл-да шынар айткыры улам чы-ды-биле тургустунар. Ийчигалп республиканын үлөтүр бүдүргөлөриин манча тожу-дашыкчыларын дүргө чайла-дыр, продукциянын техни-ктиг деңгелин болгаш шына-рын бедлеринин кедир үдө тодаргай программасын ажиллап кылп сорулгатын.

Бо чугула ажил-херекке улусчу контролдер ботта-рынын үлүн кирери эрге-жөк чугула.

Ю. МИТЮКОВ,
республиканын Стандарт-тур болгаш хемчээр те-хника талазы-биле кургай-гарвал лабораториянын начальниги.

«Шына» хары

ХЕМЧЕГЕР
АЛДЫНГАН

Июн 28-те «Шы» солунуна «Улусчу контроль» арымыга «Эх, орук-ла орук» деп чүрүк-чүрүкүшүлүк парлаттыган. Анаа Самгалдай биле О. Шы-наа аразынын орунун бөксө-раадын бизззз. Тес-Хем рай-комунун даражынын ора-лажыны С. Саян аңаа хама-арыштыр даражында харым-салгалык чоруткан.

«Солуга парлаттыган ма-териалын фактылары ийн болуп багытталганын. Солугу үдөүлүк оруктуң үрелен чег-дерин кылган, дескелешкенин чоруткан, көвүртүлгөн сеп-тээ, ам автобус чоруп болур.

Тускай дыңдадылар КОМИТЕТЕРДЕ ШАГААН-АРЫГ

«Шагонтарыжстрой» трестин № 18 КМК-ында эскерти энергияны чоп ажилгаан, камналга чок чарыдан турар. Коллективтин уаурутукчулары энергоруларынын камнаар, ону норма баураар чарыдаар талазы-биле организас-тех-никтиг калдыг-даа хемчегер кылбаан.

Чарыдаан энергияны үдөүлү чок, энергия хадмарар органиацкылар-биле көрө чардымаан. Эртен чылын шингээ-лди алдындан бир мун рублге оналштыр чарыдаар энер-гиянын нормасы 0,046 мун киловатт-шак турда, херек кы-рында 0,175 болуу, нормадан 3,8 катан көвүдзөн.

Бо талазы-биле айткырынын районун улусчу контроль комитетинин хуралына чугаалашкан, бо КМК-нын началь-ниги С. Н. Пановту, кол механик Ю. Б. Камзалакхоту шындыг сагындырган, чегескериин дарый чайладыры олардан негээр.

ЧАДААНА

Ажил-агыны эвес болгаш чоңуну байлаан хумагалас чоруктун түнелениде «Большевик» совхозтун топ шаныма 2 тонаа кызыл-тас болгаш 200 кг кукуруза трезини ажык дээр адагана чаксаа оруп, довуракка холжук үнери үнүп келген, а 10 тонаа дус шуут эстин калган. Оон аңгыда минералдыг чөмшөккө эскеленин астарын багай дуг-лап, шыгжааныннан оон 250 тонаа чаксаа үрелин баксыраан.

Устунае чугаалааттыган ажил-агыны эвес чоруктун ур-жуунаан күрүнө 1570 рублдан каражын таварыштыр-ганы хыналдаан илерзин. Оон түнеленин Чөвү-Хемини улусчу контроль комитетинин хуралына чугаалашкан, совхоз директору М. Б. Донгакты, кол агроном Ю. Э.К. Ооржукты, ийн эргелекчи Х. Д.-С. Монгушту шындыг доңгукта болгаш сөөлү ийизини бир-бир айда шалынны тыртарын шиптирлээн.

Э Р З И Н

Совхозтарга хой кыргылдазы эгелээри билек ол чугула кампанины улусчу контролдер кичээтисе алап турган. Контролдерларын баштай чоруткан хыналдаларын үдөндө «Нарын», «Мерен» совхозтар анаа белеккелди эки чорутка-ны, а Ленин аттыг, «Чая орук» совхозтар анаа багай бе-леткенгени илерзин.

Сөвүдээ кылган хыналдадан алдыр, анаа эки белеккел-диг кирген ажил-агылар нити кыргылдааны доозуп турар, а бо чугула ажилга багай белеккенгени Ленин аттыг, «Чая орук» совхозтарын каймында-даа мун ажыг хураган хыналда кылган үдө чедир кыргыттыкчыны илерзин.

Бо дугайында айткырынын Эрзинни улусчу контроль ко-митетинин хуралына чугаалашкан, «Чая орук» болгаш Ленин аттыг совхозтарын кол зоотехниктер Б. К. Бум-бай биле Б. Ш. Бамбын комитет сагындырган.

АК-ДОВУРАК

Бөлүк ажилчыларын кирген хомудал-дындамынга үдөндөшкөн, «Аалын дүлүгү» деп урулар сандигине ажилды органиацкыларын болгаш аш-чөм продуктуларын шыгжап, кадалап турарын санитарыг байдалын Ак-Довурак хозарынын улусчу контроль комитетин хынал-дан. Сандиктин ажилдакчыларын штаттыг расписаниес чок, ажил шалынны үдөүлү табелин эргелекчи Т. Г. Баг-дасорын пин эвес кылп, кижилерин аараан, азы шөлө-лөзү хуниерин айтканын.

Оон аңгыда аш-чөм складида шоодайлаан продукту-ларын шала кырыне кайы-хамаан чок октагалапкан чыт-кылар, соолукчуу ажилдаары турары, 18,4 кг миная крупада, 37,3 кг чиге-таралда куртар холжуканы хынал-да үдөндө илерзин. Чөм кылп черде дезинфекция чүдүлери чок. Эйт база аш-чөм доораар калбаа мичаар хирлиг бол-ган.

Хыналданын түнелени комитет бодуну хуралына чу-гаалашкан, сандик эргелекчи Т. Г. Багдасорын шын-дыг сагындырган.

ААЗАП КЕЛЗЕ-ДАА...

Эргижиреп ирин баксыраан сайгылаан улазыннын со-лугу дугайын бистин совхоз-тун уаурутукчулары кам чыл улаштыр алап келген. Ий-чалажок оон боттаганын ур-жудунда улут каража-когарал-дар база болуптап турган. Манча кам чиксеген көре калоталаан. Сайгылаанын ирин баксыраан улазыннын-дай от кышкык 2—3 чыл бу-рунгар совхозтун улут гар-жы машина-техника болгаш өскө-даа херексөөлөр-биле кам-ыс өрттөни калды. Оон соонда бир-даа чыл четинде база-да

мындыг чылдаганыннан суур-да улут электри станцияны өрттөнгөн. Чаа-Хөл суурга дөрт ала ишти чурттар ба-жы өрттөни бөөрө, оң чурт-такчыларын харын-даа тын менди үнгенер.

Совхозта ажилын коопера-циянын баран складиныче кожуу кала, ирзин сайгылаан улазыннын кыпкызылдан ол база хууулапкан. Оон түнел-енинде күрүнө 80 мун рубль-дин каражанын чедирген.

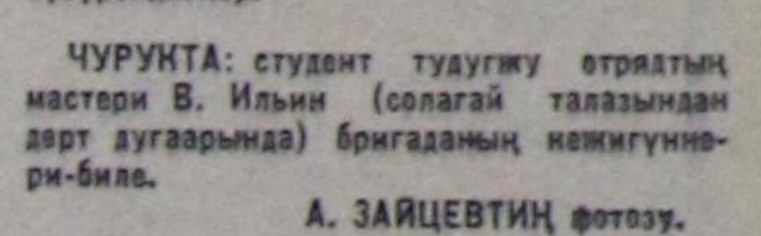
Өрттөр кыпкыткан, чонуну бийдаган, нити ажил-херек-ке улут каража-когаралды че-

дирин турар. А «Найрал» совхозтун директору С. К. Те-кев, кол механик К. Д. Бад-мын ажилчын комитетинин даргазы Т. Б. Бабуу оларын мындыг кижини шидевайи арга-жөк байдал-биле элтекип олу-рары черде элентип.

Күштүг хат хадым бөөрге, ирзе электри улазынны дүшкөн черин

кылды ийи чурттуу база
«Интеркосмос» программанын
киржикичлери социалисттик
чурттарнын туктары Байко-
нурга кедүргөн. Старт узинде
космодромго ВСР-нин партия

Н. ЖЕЛЕЗНОВ,
СЭТА-ның корр.

быттуулук капитал септегизинде жый ажалдарын кытып туралар.

Июн Пленумунун шийтирлери коллективте жамгычпырарын, ишкер-техниктег жамгычпырларын болгаш ажалчыларынын паз бекте кудургушунун болгурган.

СЭКП-нин XXVI съездине толмичте уткуур даш чарыкка киржи, коллектив буттарынын арга-куралдарын сайаа коргеш, чаа бейиттен социалисттик хукаалдерине алган. Оларын хукаалдерине мизде думктуулар бер. Электри

Ак-Довурактын энергетиктерин чаа социалисттик хукаалдерин уду кудургушунун биле, тагып ил-септедиле хукаал алган. Хетинг чарыгынын С. С. Казанцев, ажалда хукаал чыкканын херекселеринин болгаш автоматика сислери В. И. Фофанова болгаш хетинг еседе мураккачлары шалыч жазылаарын хукаалын, хетинг болгаш комбинаттын коллективте база ычгар ажалдаарын, куту-иштер маргиданым кошкатпазыне кытырганнар.

М. ООРЖАК.

олукчелери, помещиктерин солдары, кичине-хөөрүлөр болган. «Садик-жмалар — өскөр чугалазгарты афган революционерин артык эргелерин калаи кичилери тургузуу турар. Пакистанин дөвкөзгөндө хоркайат берген дээр-бечелерге боо-чөкөстөик болган шераг херкөксөлдөрүн кол хандыркычым АКШ бо-дур. Боо-чөпөк Кыдаттан бу-дла кыш турар.

Афган «дөккениер дээр туу-дла долгандыр мят көк мөгөн дөмө азырынга ажалд турар. Дөдөр чавариче түтүтү ту-дур афганларын Пакистанин ламы иштөгиче күш-бөлө сөөрт-тү алгаш барын» турар деп, «Руде право» оналды демдө-дөз.

Амточу империякызм бол-ган Пекин хамарышлас Аф-ганистанга удур агрессияны үмүмчилд турары дөш кол харажысалдыт боо турарын фааталар херчелен турар деп түшүнөтүндө «Руде право» би-жээр.

